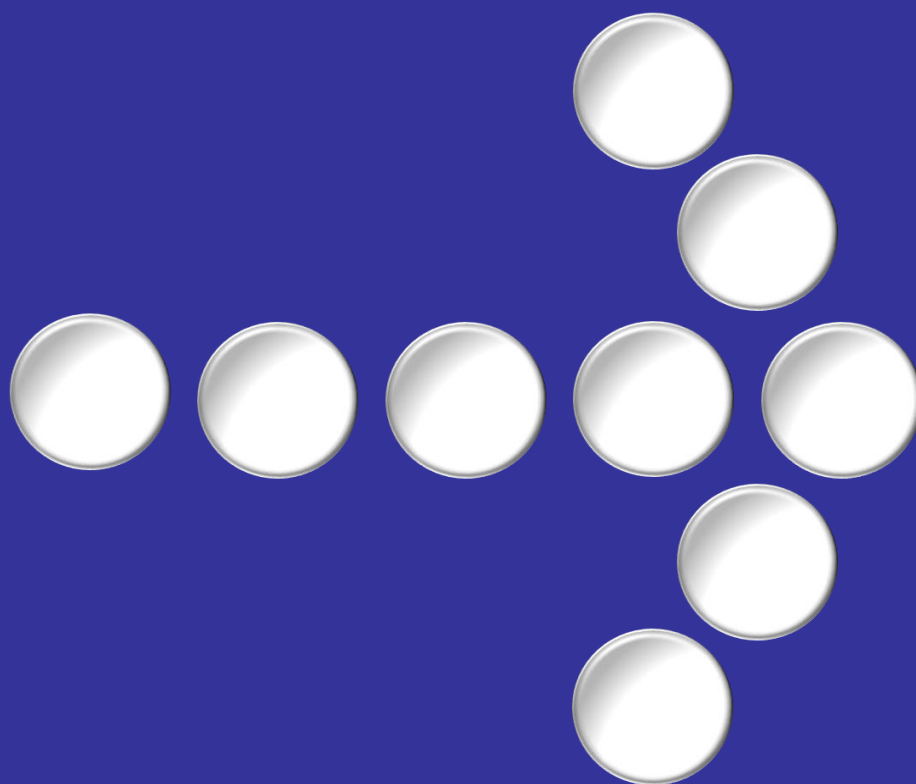

Prevajanje Nakup netrgovskega blaga

**Kako lahko standardi prevajanja
pomagajo kupcem in prodajalcem?**

Po vsej verjetnosti ste že seznanjeni z vsebino I. besedila »Prevajanje – ključ do pravilnega razumevanja«. Če še niste, si vzemite nekaj minut časa in ga preberite ali, še bolje, preberite ga ponovno.

V navedenem besedilu je veliko koristnih informacij za uporabnike prevajalskih storitev, vendar pa ni namenjeno izčrpni predstavitvi vseh možnosti.

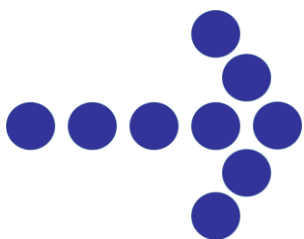
Besedilo, ki je pred vami, dopolnjuje prejšnjega ter je namenjeno uporabnikom in ponudnikom storitev.

Kaj je trgovsko blago?

- Rafinirani trsni sladkor je trgovsko blago. Iz povsem praktičnih razlogov je v prodaji v zavitkih z enako težo. Ko pošljemo nekoga v špecerijsko trgovino po zavitek sladkorja, običajno ne navajamo posebej blagovne znamke. Oseba, ki smo jo poslali v trgovino, bo preprosto kupila najcenejši izdelek.
- Neposnete zgoščenke so postale trgovsko blago. Dokler boste lahko nanje shranjevali potrebno količino podatkov in dokler bodo pravega formata za vaš računalnik, jih boste povsem verjetno kupovali po najnižji ceni.

Posnete zgoščenke pa so nekaj povsem drugega. Naenkrat se pojavi cela vrsta dejavnikov – zvrst, umetnik, pesem itd. Ali bi kupili zgoščenko s posnetkom country glasbe namesto jaza, čeprav country glasbo sovražite, in to samo zato, ker je bila jazzovska zgoščenska nekaj centov dražja? Malo verjetno.

Podobno velja za avtomobile. Avtomobil ni trgovsko blago, razen če je za vas pomembno le to, da ima vsa štiri kolesa in da je uspešno preстал tehnični pregled. Številni kupci avtomobilov so zelo pozorni na dejavnike, kot so varčna poraba goriva, število konjskih moči, upravljanje, število sedežev za potnike ter izdelava in oblikovanje karoserije in notranjosti vozila.

Glasbene zgoščenke niso trgovsko blago.

Prav tako to niso avtomobili.

In prevodi.

Prevodi niso trgovsko blago

To je pomembno vedeti, zato naj ponovimo:
Prevodi niso trgovsko blago.

Če bi bili, bi bilo dovolj reči: »Potrebujete prevod? Povprašajte več ponudnikov prevajalskih storitev, kakšna je njihova cena prevoda za besedo, in izberite najcenejšo ponudbo.« In to bi bilo vse.

Toda ni tako. Morali boste, recimo, navesti jezik prevajanja (npr. francoski, nemški ali japonski).

Tako kot barva in cena nista edina dejavnika, ki sta pomembna pri nakupu avtomobila, boste pri naročanju prevoda morali upoštevati tudi druga merila;

na primer:

1. vrsta dokumenta:

ali je to pogodba, priročnik za uporabo, navodilo za doziranje zdravil, prodajni prospekt, skupek spletnih strani ali finančno poročilo;

2. seznanjenost prevajalca z določenim strokovnim področjem:

nekdo, ki temeljito pozna medicinsko tehnologijo, ni nujno strokovnjak za računovodstvo, trajnostni razvoj ali plazemsko fuzijo;

3. ciljni uporabniki:

ali so vaša besedila namenjena najstniškim uporabnikom računalniških igrice, patentnim odvetnikom ali preprosto komur koli, ki bi po naključju obiskal vašo spletno stran;

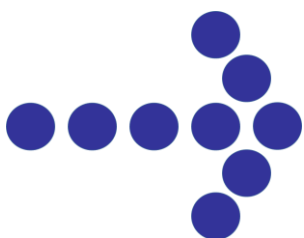
4. namen prevajanja:

včasih si želite pridobiti (ali posredovati) zgolj splošno predstavo o nekem dokumentu (namenjenem obveščanju), včasih pa je zelo pomembna dovršenost prevoda (za objavo);

5. regionalna različica ciljnega jezika:

ali je prevod namenjen uporabnikom v mehiškem Monterreyu ali tistim v španski Sevilli; oboji govorijo špansko, vendar se mehiška različica tega jezika razlikuje od tiste, ki jo govorijo na Pirenejskem polotoku.

Našteti in še drugi dejavniki so v celoti tehnične zahteve, ki jim prevod mora ustrezati. Obstaja široka izbira mogočih tehničnih zahtev, ki jih prevajalski projekt mora izpolniti, da bi prevod lahko obravnavali kot netrgovsko blago, podobno kot posneto glasbo.

Posamezno izvorno besedilo je mogoče prevesti na stotine, tisoče mogočih načinov. Kateri od njih bo pravšnji za vas? Pri ugotavljanju dejanskih potreb vam bo v pomoč prednostni seznam tehničnih zahtev.

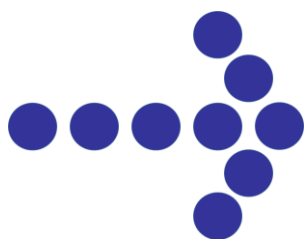
Ali obstaja univerzalna resnica?

Že sama raznolikost prevajalskih projektov je osupljiva, in sicer v tolikšni meri, da se včasih celo strokovnjaki sprašujejo, ali sploh obstaja nasvet, ki bi veljal za vse prevajalske projekte.

Kaj porečete na naslednje:

»Pri vsakem prevajalskem projektu bi se naročnik in izvajalec storitve (prevajalec ali skupina prevajalcev) morala vnaprej dogovoriti o posameznih tehničnih zahtevah, ki morajo biti izpolnjene za uspešno izvajanje projekta.«

Ta trditev je pomembnejša, kakor se morda zdi na prvi pogled, saj je osnova za naslednjo splošno opredelitev:

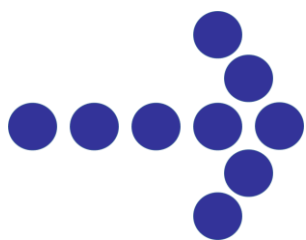
Raven kakovosti prevoda določa stopnja njegove skladnosti z dogovorjenimi tehničnimi zahtevami.

Preprosto, vendar resnično.

Če ne določimo vnaprej, kaj želimo imeti, ali če to storimo, navodila pa ne dosežejo prevajalca ali jih ta ne razume, je verjetnost, da bomo dobili dober prevod, zelo majhna.

Popravljanje slabega prevoda je dražje in zamudnejše, saj bo morda treba reševati tudi vaš ugled, če ste zaradi malomarnosti užalili tiste, ki jim je prevod namenjen, ali če se morajo stranke ubadati z nerazumljivimi stavki.

Povprašajte prevajalce in izvedeli boste za kupe primerov, povezanih z izgubo časa in denarja zaradi napačno razumljenih navodil.

Neuspešni prevajalski projekti se med seboj močno razlikujejo, za vse pa velja, da je z vnaprejšnjim skupnim dogovorom, natančneje z določitvijo vrste tehničnih zahtev, ki opredeljujejo namen, rok in način opravljanja nalog, mogoče prihraniti čas, denar in nezadovoljstvo.

Pomagajte si s standardi prevajanja

Gotovo si mislite: vse to glede tehničnih zahtev je slišati zelo pomembno, najbrž pa zahteva tudi veliko dela. Kako smo lahko prepričani, da smo poskrbeli za opredelitev vseh tehničnih zahtev? Kako se lahko kar najhitreje prebijemo skozi fazo določanja tehničnih zahtev?

Tu nam pridejo prav standardi prevajanja. Naj omenimo evropski (CEN EN 15038) in ameriški standard prevajanja (ASTM F 2575). Čeprav sta nastala neodvisno drug od drugega, se zelo dobro ujemata, podobno kot predpisi o gradnji objektov in gradbeni načrti.

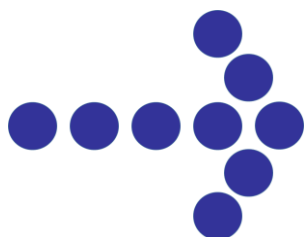
Standarda poudarjata tri ključne sestavine tehničnih zahtev:

1. skrbna izbira prevajalcev (CEN 3.2; ASTM 69) – prevajalci morajo seveda obvladati jezik, v katerega prevajajo, in jezik, iz katerega prevajajo. Marsikoga bo osupnilo dejstvo, da znanje dveh jezikov še ni jamstvo, da nekdo lahko prevaja iz enega jezika v drugega. Treba je tudi upoštevati pomen strokovnega znanja in izkušenj in da prevajalci niso medsebojno zamenljivi;

2. določitev tehničnih zahtev za izvedbo projekta pred začetkom prevajanja (CEN 3.4 in 4.4; ASTM 4.3 in 8). Evropski standard narekuje vzpostavitev sistema za zagotavljanje kakovosti, ameriški standard pa sistema za zagotavljanje kakovosti na podlagi standardnega seznama vprašanj (imenovanih "parametri"). Odgovori, ki so značilni za vaš projekt, so v bistvu z njim povezane tehnične zahteve;

3. ravnanje v skladu s tehničnimi zahtevami v vseh fazah projekta.

Evropski in ameriški standardi vam zagotavljajo koristi, izhajajoče iz na stotine ur dela strokovnjakov, ki so s svojim strokovnim znanjem ustvarili najboljše prevajalske prakse. Ob poudarjanju vrste dejavnikov, ki jih je treba upoštevati poleg cene, opozarjajo tudi na to, da je prevajanje vse prej kot netrgovsko blago.

Ne izumljajte tople vode

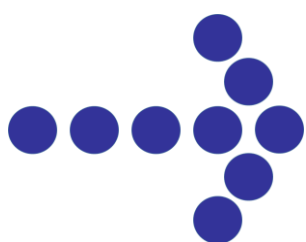
Kdo predlaga tehnične zahteve za prevajalski projekt?

Predlagata jih oba udeleženca v projektu, tj. **naročnik in prevajalec.**

Na začetku naročnik določi izhodiščno točko, ki je po mnenju obeh udeležencev bistvenega pomena: jezik, v katerem je besedilo napisano (*jezik, iz katerega se prevaja*), in jezik oziroma jezike, v katere naj bi bilo besedilo prevedeno (*jezik, v katerega se prevaja*).

Naročnik nato poišče enega ali več prevajalcev, da bi sklenil dogovor o prevzemu naročila.

Na tej stopnji veliko naročnikov preprosto pošlje prevajalcu besedilo in drži pesti, da bo prevod ustrezal njihovim potrebam. S tem delajo veliko napako. To je ključni trenutek, ko naj bi se naročnik in prevajalec dogovorila glede tehničnih zahtev. Če boste šele takrat, ko bo prevod že končan, ugotavljali, da se s prevajalcem nista razumela, vas bo popravljanje napak stalo precej časa, denarja in moči.

Toliko o *pomembnosti* tehničnih zahtev. Čas je za še en seznam.

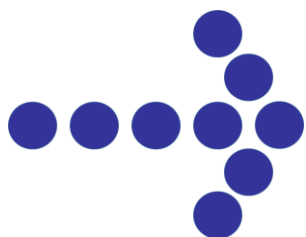
Deset najpomembnejših tehničnih zahtev

Temeljni tehnični zahtevi, iz katerih so izpeljane številne druge, se nanašata na

- 1 uporabnike in
- 2 namen prevajanja.

Poleg omenjenih so temeljne tehnične zahteve tiste, ki so hkrati tudi najbolj znane:

- 3 rok za oddajo prevoda,
- 4 cena,
- 5 strokovno področje in vrsta besedila,
- 6 jezik, iz katerega se prevaja, in njegova lokalna različica,
- 7 format (Word, XML),
- 8 obseg prevoda (število besed, znakov itd.),
- 9 jezik, v katerega se prevaja, in njegova lokalna različica.

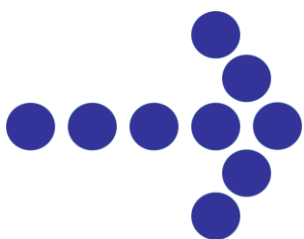

Skupaj jih je torej devet.

Če hočemo imeti liho število tehničnih zahtev, lahko dodamo še **(10)** opredelitev postopkov, ki jih je treba upoštevati pri samem delu, po opravljeni analizi izvirnika. Ti postopki so v evropskih in ameriških standardih v bistvu enaki.

Najpomembnejša med njimi sta prevajanje ter dvojezično in enojezično preverjanje.

Del te desete zahteve, ki je nedvomno odločilnega pomena, je določanje pristojnosti za posamezne postopke prevajanja in opredelitev specialističnega znanja za vsakega posameznika (na primer strokovno znanje in izkušnje na določenem področju).

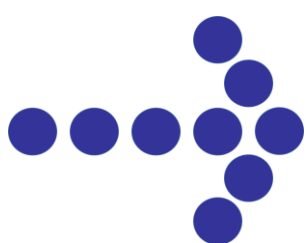
Opustitev katerega koli osnovnega postopka je treba evidentirati in jo primerno utemeljiti.

S pomočjo standardov postajajo prevodi dosegljivo netrgovsko blago

Prepričani smo, da si boste s pomočjo omenjenih standardov lahko zagotovili kakovost prevodov, ki jo potrebujete, oziroma če ste ponudnik prevajalskih storitev, da vam bodo v pomoč pri zadovoljevanju želja in potreb naročnikov.

Prav tako upamo, da vam bodo napotki iz te brošure v pomoč pri vaših začetkih.

Standardi vam bodo pomagali pri obvladovanju kakovosti in poenotenju delovanja vseh udeležencev: naročnikov, projektnih vodij in posameznih prevajalcev.

Iz navedenega sledi, da prevodi niso trgovsko blago, kar pomeni, da opiranje na cene kot edino merilo za izbiro ponudnika storitev ni najboljša rešitev; nasprotno, morda je celo zelo slaba rešitev.

Dodatne informacije o standardih prevajanja

Evropski standard

Če želite dobiti več informacij o evropskem standardu prevajanja, obiščite spletno stran <http://www.cen.eu/cenorm/aboutus/index.asp>.

Če želite prejeti tiskano brošuro z evropskim standardom prevajanja, se obrnite na organ za standardizacijo ene od 27 držav članic EU, ki so članice CEN, na spletnem naslovu <http://www.cen.eu/cenorm/members/members/index.asp> in poiščite EN 15038.

Ameriški standard

Če želite izvedeti več o ameriškem standardu prevajanja ali prejeti brošuro z besedilom tega standarda, obiščite spletni naslov <http://www.astm.org>, tam pa poiščite F 2575.

Napotki za nadaljnje raziskovanje

Potem ko ste prišli tako daleč, se najbrž resno ukvarjate z mislijo, da bi preizkusili način, ki temelji na tehničnih zahtevah. Kakšni so nadaljnji ukrepi v tej smeri?

Predlagamo vam, da najprej preizkusite te možnosti:

- pri naslednjem projektu uporabite »deset najpomembnejših tehničnih zahtev«;
- poskusite z uporabo podrobnejšega seznama meril prevajanja, ki je objavljen na spletni strani www.ttt.org/specs;
- kupite standarde (lahko jih izvajate sami ali za pomoč pri njihovem izvajanju prosite jezikovnega svetovalca, ki se nanje spozna).

Povzeto po – naslov izvirnika:

Translation – Buying a non-commodity

How translation standards can help buyers & sellers

Durban & Melby, 2007